

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА АР ДЕКО ВЪРХУ ДИЗАЙНЪТ НА МОДНАТА ИЛЮСТРАЦИЯ ПРЕЗ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА XX ВЕК

Яна Василева

Яна Василева – Нов български
университет
Адрес: гр. София, ул. Монтевидео 21
Email: yvasileva@nbu.bg

РЕЗЮМЕ — Настоящата статия е фокусирана върху развитието на модната илюстрация през първата половина на двадесети век. Разгледани са различните стилове и течения протекли в изящните изкуства. Акцентът е поставен върху въздействието на ар деко върху дизайна на модната илюстрация. Анализирани са разработките на различни автори почерпили вдъхновение от стилистиката на епохата. Съпоставени са разнообразни примери на публикувани модни илюстрации в периодичният печат и специализираните издания за мода.

Ключови думи: илюстрация, модна илюстрация, ар деко

THE IMPACT OF ART DECO ON THE DESIGN OF FASHION ILLUSTRATION IN THE FIRST HALF OF THE XX CENTURY

Yana Stefanova Vasileva

Yana Vasileva - NBU
Sofia, Montevideo str.21
Email: yvasileva@nbu.bg

ABSTRACT— This article focuses on fashion illustration in the mid-twentieth century. Explore with you the styles and currents that flowed in the fine arts. Emphasis is placed on the effect of the sheet on the design of the fashion illustration. Analyzes developed by different authors have been inspired by the style of the era. Comparison of various examples of publishing fashion illustrations in periodicals and fashion magazines.

Keywords: illustration, fashion illustration, art deco

ВЪВЕДЕНИЕ

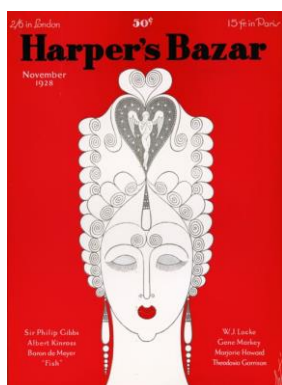
Периодът преди избухването на Първата световна война бил изключително благоприятен за развитието на изящните изкуства и дизайна. Париж вече бил утвърден като световна столица на модата, където се формирали актуалните тенденции и течения. Отново там в сърцето на френската столица били публикувани и най-реномираните модни списания, които изобилствали от разнообразни цветни илюстрации. Графичното оформление на придобилите особена популярност модни журналы било поверено на талантиливи автори. Списанията „Journal des Dames et des modes“, „Gazette du Bon Ton“, „Femina“, „Vogue“ и много други са запечатали специфичната атмосфера на тази отдавна отминала епоха. Елитарните издания били отпечатвани в силно ограничен тираж. Цветните илюстрации достигнали до нас са изключително интересни от гледна точка на техническо изпълнение и стилови характеристики. Настоящата статия разглежда въздействието на ар деко върху дизайнът на модната илюстрация през първата половина на двадесети век като анализира, класифицира и съпоставя произведения на популярни автори работили за най-известните модни журналы.

ИЗЛОЖЕНИЕ

През двадесетте години на двадесети век възникнало и се развило течението Ар деко, което неизбежно обхванало различните сфери на дизайна. Течението се сформирало в Париж и се утвърдило като жанр в декоративното изкуство, което дало сериозен отпечатък върху архитектурата, интериора и модата. Наименованието на стилът произтича от френски език. В превод „art déco“ означава декоративно изкуство. Ръчната изработка и употребата на качествени скъпи материали били в основата на стилът, чиято философия твърдо се противопоставяла на предметите фабрично производство, продукт на индустриализацията. В произведенията на изкуството от този период било отделено специално внимание на детайлите. Скъпите материали, които дизайнерите влагали в изработката на своите произведения допълнително повишавали стойността на творбите. През 1925 г. в Париж била организирана изложбата „Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes“, която представяла богата колекция от произведения на декоративните и изящни изкуства. Стилът обединявал характерни черти на модернизъм и неокласицизъм, както и някои елементи от ар деко. Новото течение дало най-силно отражение върху дизайнът на модната илюстрация през двадесетте и тридесетте години на двадесети век когато били създадени редица модни илюстрации поместени в дамския периодичен печат.

Един от най-изтъкнатите автори на модни илюстрации от този исторически период е художникът Romain de Tiroff, познат под артистичният псевдоним Ertè. Мнозина съвременни дизайнери се вдъхновяват от неговите невероятните ескизи. Ertè е роден в Санкт Петербург през 1892 г., но през 1912 г. пристигнал в Париж където се потопил в артистичните среди. Запознанството му с Paul Poiret довело до създаването на колаборация, която била изключително успешна. През 1920 г. художникът започнал да създава рисунки с туш и перо, които продавал на американските модни къщи. Богатото му творчество включва дизайн на сценични костюми и облекла, илюстрации, плакати и реклами. Той е най-типичният представител на течението Ар деко, което завладяло цяла Европа в началото на века. През 1916 г. дизайнерът подписал договор с американското модно списание „Harper's Bazaar“, което дало сериозен тласък на кариерата му. Собственикът на изданието William Randolph предложил на художника десет годишен договор. През този период Ertè публикувал модни скици и интериори, които са изключително емблематични. През 1935 г. дизайнерът разтрогнал договора с списанието поради някои пререкания с новият издател Carmel Snow. В периодът до 1937 г. художникът създал над двеста корици за сп. „Cosmopolitan“, „Ladies

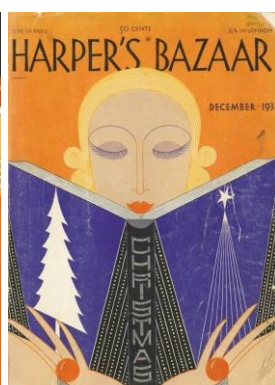
Номе Journal“, „Vogue“ и др. През своята дългогодишна кариера художникът работил над дизайнът на сценични костюми за руският балет, както и за нашумели артисти като Mata Hari, която била особено популярна по това време. Подчертано графичният стил на неговите рисунки е толкова ясно разпознаваем и еклектичен. Цветните илюстрации на художникът биват определяни от специалистите като шедеври на арт еко. В тях ясно се разграничават контрастните цветове, които дизайнера често противопоставя на плътното черно. Майстор на детайлът и отличен рисувач, художникът достига до една висока степен на стилизация, която е много характерна за цялото му творчество.(Фиг.1,2,3,4)

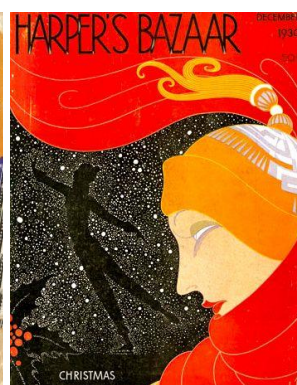
Фиг.1

Фиг.2

Фиг.3

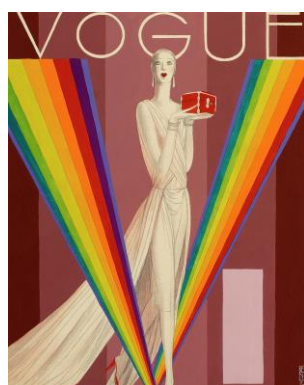

Фиг.4

Ар деко повлиял върху творчеството и на други автори. Eduardo Benito създал редица модни илюстрации, които носят белезите на декоративния стил. Художникът също като Erté работел в Париж в началото на двадесети век. Той пречупил характерната за ар деко стилистика през призмата на своето лично творческо виждане. Резултатът от неговата работа е повече от впечатляващ. Кориците за сп. „Vogue“, които авторът реализирал през годините са много завладяващи. Силната стилизация на формата и водещата роля на цвета отразяват по един неповторим начин характерните за епохата лукс и екстравагантност. Художникът е успял да постигне силно излъчване чрез поставянето по диагонал на различни геометрични форми, които нарушават целостта на фигурите и фоновете. Този похват довежда до разчупване на различните планове на композицията и по-голяма динамика. В зрителят се създава усещането за движение, което може да бъде проследено най-добре в кориците на Benito създадени за френското издание на сп.„Vogue“ така и за популярното сп. „Vanity Fair“.(Фиг.5,6,7,8)

Фиг.5

Фиг.6

Фиг.7

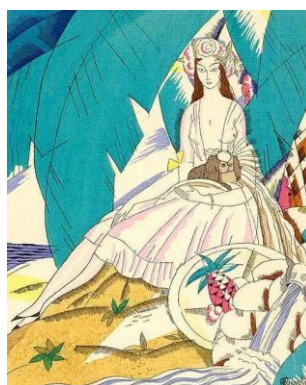
Фиг.8

Голям брой художници попадат под въздействието на арт деко. Така например илюстрациите на Charles Martin създадени в периодът 1920–1930 г. носят силният заряд на

стилът. Модната илюстрация озаглавена „Hesitation“ в превод колебание е може би първата работа на художника повлияна от ар деко.(Фиг.9) Илюстрацията е създадена през 1920 г. и представя един много деликатен момент от деня. Младата дама е представена рано сутринта с разрошена коса в моментът когато се чуди какво да облече. Фигурата е разположена в средата на формата. Ръцете ѝ са поставени на кръста, което допълнително подчертава дълбоката дилема, пред която е изправена младата дама. Чертите на лицето са предадени само с една контурна линия въпреки това перфектно пресъздават замисленото изражение на модела. Гънките на дрехата са предадени много схематично, но представят съвсем правдиво обема на падащата материя. Светлосенките са по-наситени и допълват гъвквите линии. Прецизността на рисунъка представя перфектно конструкцията на човешкото тяло и неговите пропорции. По различен начин седи въпросаът с колорита в илюстрацията от месец януари 1920 г. публикувана в сп. “Gazette du bon tone” (Фиг.11) Младото момиче е поседнало на плажа. Тук ставаме свидетели на едни много наситени стойности на цвета, които художникът е използвал в задния фон. Фигурата се отличава с издължени пропорции, което създава усещане за грациозност и перфектно предава красотата на младостта. Художникът е наблегнал на изразителността на чертите на лицето. Косите са сплетени в красиво оформена прическа. Любопитен детайл е домашният любимец, който стои в ръцете на своята стопанка. Цялата сцена е непринудена и много правдиво представена. Композицията е изградена от една фигура, но е изпълнена с динамика и контраст. Отново линиите са водещи, но на места се промъква лека щриховка, чиято задача е да подсказва и подчертае обема. Илюстрацията е изпълнена с техниката *rosnoir*, която била широко разпространена в Париж.

Фиг.9

Фиг.10

Няколко години по-късно художникът създава композицията “Le Reveil de la Mariee”, публикувана през 1925 г.(Фиг.11) Илюстрацията представя типичната за ар деко стилистика, но сюжетът е доста по-сложен. Двете фигури в предния план са разположени на балкона в театъра. Тяхното внимание е насочено към групата танцуващи двойки намиращи се в средния план на композицията, които са унесени в ритъма на музиката. Задният план е спокоен. Дърветата и сградите създават една приятна среда за развитието на сюжета. Кръглата луна е огряла участниците в забавата и е потопила всичко в сребриста светлина. Цветността е решена в пастелната гама. Ярките цветове не са присъщи за стила на художника, въпреки това тук могат да бъдат отчетени светлосенки, които са изработени с по-тъмен нюанс. Повлиян от стилистиката на ар деко Martin е разположил диагонали, които разчупват плановете и създават ритмичност в композицията. През същата година художникът създава илюстрацията „Feud’Artifice“, която категорично разчупва представите ни за класическа композиция.(Фиг.12) Martin избрал един много нестандартен подход към подредбата на плановете. Целият формат е усмислен и перфектно овладян. Цветовете са използвани доста пестеливо, но за сметка на това художникът е положил много динамични линии, които разчупват пространството и участват в изграждането на силуетите. Фината рисунка представя

по един много разказвателен начин конструкцията на дрехата и костюма. Макар и лаконично авторът е загатнал формата на силуета, от които черпим информация за актуалните тенденции в дрехата и костюма. Малките детайли в облеклото също присъстват. Martin е отделил внимание и на аксесоарите. Всички тези елементи представят изисканият начин на живот на висшето общество в разгара на двадесетте години на двадесети век. Отново фигурите са разпределени по групи, но за разлика от други илюстрации на художника, отделните двойки нямат комуникация помежду си.

Фиг.11

Фиг.12

Много сходен композиционен сюжет се развива в кориците на сп. „Vogue“, отпечатани в началото на двадесетте години. През месец март 1922 г. като илюстрация била публикувана корица изработена от художникът George Lerare, която представя красива двойка в театъра. Подходът към изграждането на обемите е белязан от стилистиката на ар деко. Всички форми са изчистени, а обемите са изведени в строга симетрия. Двойката фигури е разположена в центъра на формата. Красивата дама е облечена в лека рокля и се е обгърнала с обемиста яка. На втори план е поставен нейният кавалер, който я придружава. Сцената е уловила момента преди представлението когато публиката се събира във фойето на театъра. Динамичност в цялата конструкция на сюжета придават двата диагонала на стените на театъра, разположени в третия план. От друга страна фигурите са поставени върху шахматната основа на пода, чиято перспектива също е силно преувеличена. Така композиционният център на листа се затваря и насочва вниманието към централната фигура.(Фиг.13) Друг автор също поставил своите модели в театъра като използвал подобен стилизиран подход към графичният изказ на композицията. Корицата на сп. „Vogue“ от месец декември 1924 г. била възложена на Eduardo Benito.(Фиг.14) Художникът създал много интересна корица, която е запечатала определен момент от премиерата на нова пиеса. Централната фигура е поставена на входа на театъра. Силни диагонали сякаш разсичат целият формат. Вниманието е насочено към централната фигура, върху която падат светлините на прожекторите. В преден план е спрял луксозен автомобил, от който може би е слязла елегантна дама. Нейната ярка червена дреха мигновено приковава вниманието на зрителя. В същото време и тя е загърната в мек шал, който грее ярко изцяло осветен от светлините на прожекторите. В заден план се забелязват силуетите на другите гости. Категорично ар деко атмосферата се привкусва от всеки един детайл. Луксозното облекло, скъпите накити, колите са типичните атрибути символи на лукса типични за епохата. Подчертаният декоративен стил в дизайна ни връща назад във времето когато оркестрите са свирели джаз, а на сцената е дефилирал руският балет. Художникът BV Volin също е голям майстор на композицията. През месец октомври 1925 г. корицата на сп. „Vogue“ била поверена на художника.(Фиг.15) Отново можем да констатираме една декоративна стилистика, в която е построена композицията. Централната фигура е поставена под силната светлинана прожекторите. Интересното в тази илюстрация е силното присъствие на фона, който силно доминира над фигурата. Дамата е облечена в бяла дреха и целият ѝ

силует е подчертан от леко преувеличената хвърлена сянка. Райетата на фона напомнят стълби, които са предадени чрез дълги прави линии. Цялата композиция е статична. Динамиката е постигната чрез яркия фон, който определено прави впечатление.

Фиг.13

Фиг.14

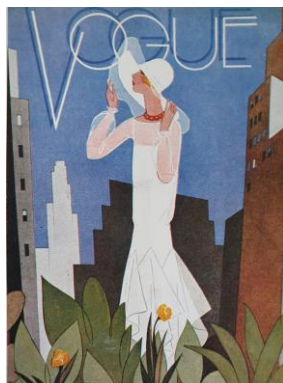

Фиг.15

През 1927 г. в сп. “Vogue” била публикувана корица на художникът George Lerare, която отново е повлияна от ар деко. Художникът е много популярен и често го натоварват с работата върху плакати, модни колекции и сценични костюми. Композицията представя женският образ в светлината на новия век. Красивото женско лице на младата дама е поставено на фона на модерния град. Силуетите на високите небостъргачи създават динамика и контраст. Яркото петно на дамската шапка е цветният акцент в композицията, който запълва композиционният център. Отново може да бъде отчетена стилизация на формата по отношение на яката на дамата. Забелязва се леко издължаване на пропорциите на врата, което допълнително придава елегантност на фигурата. Леката шриховка в малките детайли на композицията е балансирана и придава обем на облите форми.(Фиг.16) Силуетите на автомобилът и недостъргачът са често срещан мотив в произведенията на ар деко. Те символизират техническия прогрес като същевременно представят отражението на стила върху различните форми на дизайна. Корицата на сп. “Vogue“ от месец май 1928 г. е изработена от художника AV Volin. Цялата композиция е изградена на принципа на ар деко. Силуетът на модела е централно разположен. Заобикалящата среда е рейзаж от градската среда. Начупените форми на сградите са поставени пос лек наклон към стъпването на фигурата и осигуряват стабилна основа. Силуетите в най-задният план са представени съвсем схематично като ясно се открояват на синия фон на небето. Женската фигура е изобразена в бяло и категорично изпъква на преден план. Силната деформация на буквата “V” и „E“ в заглавието на корицата са повлияни от стилистиката на епохата. Цветята разположени в долната част на композицията също са претърпели промяна. Техните листа са силно изчистени като форма като са изградени само от една линия, която е много гъвкава и прецизна. Подобен подход авторът е използвал при изработката на дрехата на модела и гънките на роклята, които са изпълнени само с една линия без светлисанка. Единственото място където художникът е преценил да положи хвърлена сянка е под заглавието на броя като по този начин е постигната дълбочина и плътност на буквите. Тънкия шрифт е превърнат в акцент и участва в дизайна на композицията.(Фиг.17) Подобен дизайнерски подход към шрифтът е приложен в корицата на списанието публикувана през месец март 1930 г. Илюстрацията е дело на художникът AV Mourgue. Композицията е решена в по-сложна подредба. Централната фигура е поставена в гръб като на заден план могат да се различат правите силуети на небостъргачите. В средният план се разполагат две фигури, които наблюдават централния модел, който сякаш дефилира пред тях. Сложността на цялата ситуация е предадена с много голямо умение и усет към стилистиката на епохата. Илюстрацията представя променящите се тенденции в началото на тридесетте.(Фиг.18)

Фиг.16

Фиг.17

Фиг. 18

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ар деко оказал сериозно отражение върху дизайнът на модната илюстрация през първата половина на двадесети век. Голям брой от най-еклектичните корици създадени в началото на века са подчинени на стилистиката на течението. Интересният подход към изграждането на формата, силната стилизация на моделите и ярките цветове са любопитен детайл от историята на модната илюстрация, който заслужава да бъде изследван и анализиран.

ЛИТЕРАТУРА

- Фартнг, С. (2015) Изкуството цялата история, Книгомания
 Janson, H. Janson A. (2014) История на изкуството, Елементи
 Blackman, C. (2007) 100 years of fashion illustration, Laurence King US
 Downton, D. (2010) Masters of fashion illustration, Laurence King US
 Robinson, J. (2015) The fine art of fashion illustration, Frances Lincoln Limited

ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ

- [https://en.wikipedia.org/wiki/Ert%C3%A9/](https://en.wikipedia.org/wiki/Ert%C3%A9) Последен достъп 30.10.2019
[https://en.wikipedia.org/wiki/Eduardo_Benito/](https://en.wikipedia.org/wiki/Eduardo_Benito) Последен достъп 30.10.2019
[http://artcontrarian.blogspot.com/2016/09/george-lepape-golden-age-fashion.html/](http://artcontrarian.blogspot.com/2016/09/george-lepape-golden-age-fashion.html) Последен достъп 30.10.2019